

ΠΑΝΟΡΑΜΑ

«Αυθορμήτως αγανακτισμένοι πολίτες...»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Όσο περνάει ο καιρός και αμβλύνονται οι εντυπώσεις, ελάχιστα πράγματα παραμένουν στη μνήμη από την εποχή της στρατιωτικής θητείας. Ασπρόμαυρες, αφελείς φωτογραφίες στο στρατόπεδο νεοσυλλέκτων: άτονες **πια φίλιες με** ανθρώπους με τους οποίους μοιράστηκες τα εξευτελιστικά **καφρόνια** καταχωνιασμένα σε συρτάρια αντικείμενα από τις περιπλανήσεις σου στις ανά την Ελλάδα στρατιωτικές μονάδες. Από εκείνα τα χρόνια, πάντως, **έχω διαφυλάξει** ένα επίσημο έγγραφο-τεκμήριο για τις γενικότερες συνθήκες που επικρατούσαν τότε.

Υπηρετούσα για πέντε μήνες σε παραμεθόριο τάγμα της Μακεδονίας. Το έγγραφο προέρχεται από το 2ο Επιτελικό Γραφείο του Β' Σώματος Στρατού και χρονολογείται: 6 Μαΐου 1963. Έχει τίτλο και θέμα «Ψυχολογικά Επιχειρήσεις». Σε συνημμένο πίνακα αναγράφονται «τα κατά μήνα Φεβρουάριον και Μάρτιον 1963 εκδοθέντα κομμουνιστικά ή φιλοκομμουνιστικά βιβλία και περιοδικά». Σημειώνεται πως πρέπει «να λάβουν γνώσιν άπαντες οι αξιωματικοί και να ερευνάται συνεχώς τυχόν προμήθεια ή κυκλοφορία εις το τάγμα τοιούτων εντύπων». Ανάμεσα στα 14 βιβλία που καταγράφονται στον πίνακα, υπάρχουν τίτλοι Ρώσων συγγραφέων της εποχής, ξεχασμένων σήμερα, αλλά και αρετά ελληνικά. Μνημονεύω ενδεικτικώς: Α. Νεβεδάκη «Οι μαργαρίτες του Αγίου», Κ. Πέτρου «Η διαθήκη του παπά», Α. Κελαϊδή «Αφιέρωση στο μέλλον», Ν. Κατηφόρη «Όταν έσκαβα τον ουρανό», Δημήτρη Χατζή «Το τέλος της μικρής μας πόλης». Στο τέλος του εγγράφου υπάρχει και η ακόλουθη σημείωση: «Επίσης εκυκλοφόρησαν τα περιοδικά "Πανοπυδαστική" (αφιερωμένη στην παιδεία), "Άρμοι της ειρήνης", "Επιθεώρηση Τέχνης" και "Μαθητική", καθώς και το περιοδικόν "Σύγχρονα Θέματα" που δημοσιεύει συνεργασίες γνωστών κομμουνιστών». Το κλίμα της εποχής εκείνης είναι γνωστό και γνωρίζουμε πώς και πού κατέληξε. Μια κοινωνία και μια πολιτεία που φοβάται τα βιβλία και στρέφεται με κάθε τρόπο εναντίον τους δείχνει συμπτώματα παθολογίας. Η πατρίδα μας έχει να επιδείξει αρετά παρόμοια περιστατικά, προγενέστερα αλλά και μεταγενέστερα της δεκαετίας του '60. «Αυθορμήτως αγανακτισμένοι πολίτες», μια κατηγορία που αναλαμβάνει κάθε τόσο να διαφυλάξει τον πατριωτισμό των Ελλήνων και τις περιβόητες ελληνοχριστιανικές αρετές μας, προσφέρεται, με συγκινητική αυτοθυσία, να αποτελέσει τον κυματοθραύστη πάνω στον οποίον θα συντριβούν οι κάθε μορφής επιβουλές. Όλα αυτά τα κατά καιρούς θλιβερά περιστατικά είχαν ως στόχο τους συγκεκριμένα βιβλία λογοτεχνίας, συνιστούσαν δηλαδή αντιπαράθεση ιδεών. Και η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών, από τα παλιά χρόνια, είναι ένα θέμα που έχει προκαλέσει θύματα και, κάποτε, βίαιες συγκρούσεις. Αυτό μας διδάσκει η Ιστορία. Θέλω να πιστεύω πως δεν θα φτάσουν έως εκεί οι απροσδόκητες αντιδράσεις που ξεσήκωσε το Λεξικό του Γιώργου Μπαμπινιώτη. Το ιδιάζον, όμως, στοιχείο στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι τούτο: αδαείς, παντογνώστες έχουν άποψη για καθαρώς επιστημονικά ζητήματα. Οι «αυθορμήτως αγανακτισμένοι πολίτες», οι οποίοι (συμπτωματικώς...) θα ζητήσουν την ψήφο των συμπολιτών τους στις επικείμενες δημοτικές εκλογές, δηλώνουν δημοσίως ότι συνθλιβονται κάτω από το ιδεολογικό βάρος δύο λέξεων.

Όταν θα δημοσιευτεί τούτη η Επιφυλλίδα, η δικαιοσύνη θα έχει αποφανθεί για την τύχη του Λεξικού. Τον κρίσιμο και κείριο λόγο για το θέμα διέτύπωσε προ ημερών στα «ΝΕΑ» ο ακαδημαϊκός και καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου, Αριστόβουλος Μάνσης: το ισχύον Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας. Αν διαβάζω σωστά, εμμέσως κρίνεται (και αποδοκιμάζεται) η απόφαση των ασφαλιστικών μέτρων για προσωρινή απαγόρευση της κυκλοφορίας του Λεξικού. Δεν έχουμε καταλάβει τι θύελλες πρόκειται να θερίσουμε, αν ο οποιοσδήποτε αγανακτισμένος (αυθορμήτως ή όχι) πολίτης δεν συμφωνεί με τις απόψεις των επιστημόνων ή δεν του αρέσουν τα ερευνητικά αποτελέσματα ενός ειδικού ή ο τρόπος διδασκαλίας ενός πανεπιστημιακού. Και ο μετριοπαθής και σώφρων μέχρι σήμερα συντάκτης του Λεξικού θα διαπράξει κεφαλαιώδες σφάλμα αν διαγράψει, όπως εδήλωσε, την επίμαχη ερμηνεία από το βιβλίο του. Υποθέτω ότι τον απεθάρρυναν οι χλιαρές και τυπικές διαμαρτυρίες λογοτεχνικών σωματείων, πνευματικών ανθρώπων και μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας. Όπως και να έχει το πράγμα, νομίζω πως είναι πια δύσκολο να κριθεί το βιβλίο του με επιστημονική νηφαλιότητα. Μακάρι, οι βιαστικές επιφυλακτικές γνώμες που εκφράστηκαν από τους ειδικούς (Εμμ. Κριαράς, Γιάννης Καζάκης), σε δημοσιογραφικές ανταποκρίσεις για τη μεθοδολογία του Λεξικού, να αναπτυχθούν σε εκτενέστερες και τεκμηριωμένες αντιρρήσεις. Μόνον μ' έναν τέτοιο διάλογο, μακριά από φανατισμούς και σχολιμότητες, μπορούμε να διαμορφώσουμε άποψη και να αποκομίσουμε θετικά συμπεράσματα, τουλάχιστον όσοι αισθανόμαστε τη χρόνια έλλειψη σύγχρονων και αξιόπιστων λεξικών.

ΤΑ ΝΕΑ , 30-05-1998 , Σελ.: Ρ04
Κωδικός άρθρου: Α16150Ρ042

